

*Naša domovina je vzrastla
iz milijon žrtev jugoslovanskih
mater*

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 19. maja 1934.

Štev. 20 — Leto III.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Pred materinskim dnem

Pomladanski večer. Vsa dolina diha v prijetni sproščenosti po vročem pomladnem dnevu. Vas se zagrinja v mrak. Za mojim oknom se vedno odmevajo glasovi drobne dekle, ki se je učila na pamet govor za materinsko proslavo v šoli.

»Tudi naša domovina je vzrastla iz milijon žrtev jugoslovanskih mater. One so bile, katerih sinovi so polagali svoje življenje za svobodo domovine. Njih žrtve so bile obenem žrtve njihovih mater. Kdor ne ljubi domovine, ne spoštuje žrtev onih mater, ki so jih zanje položile. Naša svoboda je odkupljena z njih dragocenimi žrtvami. Na praznik naših mater se moramo torej spominjati tudi domovine, naše Jugoslavije, ki je vzrastla kot njihov dar za nas, da svobodno živimo. Brez njih in njihovih žrtev bi ne bilo naše drage svobodne domovine, naše Jugoslavije...«

Stavek za stavkom se je izgubljal v mrak. Jutri bodo donele te besede s šolskega odra med mladino. Tako nekako slavnostno je bilo vse večerno ozračje...

Naenkrat so se začeli temni glasovi z dolnjega konca vasi... Ne privikrat. Čuti jih je bilo že večkrat... Tam je bila moč na kmetiji Trontova. Vse okoli hiše daleč za vasio so se razprostirale njive in ograde, ki so bile last mogočnega grunta.

Zadnje čase so šepetali ljudje čudne reči. Sin se je bil vrnil iz mesta in so govorili, da ne bo dobil službe. Orožniki so že parkrat prišli v hišo in poizvedovali.

»Pravijo,« so šepetali ljudje, »da je zašel med tiste, ki so proti državi... ki drže z onimi, ki so ubili carja... s komunisti... Papirje so našli pri njegovih prijateljih, take, ki so prepovedani. Uboga mati!«

Govorilo se je mnogo. In včasih zvečer se je čulo, ko je užaljena mati z jokajočim glasom očitala sinu, da poseda doma, ko drugi delajo in služijo kruh.

»Zato smo te študirali, da se sedaj potikaš okoli doma! Doma bi bil ostal, če se nisi znal naučiti nič drugega... Kdo te bo redil, če si sam ne znaš zaslužiti kruha.«

Takšni očitki so se oglašali iz kuhinje, kjer je mati kuhala večerjo.

Sin pa je posedal okoli doma, včasih odšel v mesto in se vrnil zvečer nemiren in teman, kot da bi bil teman.

In danes se je zopet začel glas iz dolnjega konca vasi:

»Da, da, jaz sem podpisala deklaracijo za Jugoslavijo. Vse smo jo podpisale! Dobro smo vedele zakaj. In ti boš uničeval, kar smo s tako težavo pridobili. Oče je kravo prodal, da je plačal zate, ti pa se pajdašiš z ljudmi, da te iščejo žandarmi.«

Začul se je temen glas, s katerim je sin ugovarjal materi.

»Da ne razumem! Seveda ne razumem! Toliko še vedno vem, kdor je zoper svojo državo, ni dosti vreden. Takim se ne dajejo službe. Tudi jaz bi je ne dala dekli, da bi mi hišo zažgala. Toliko pаметen je vsak, ki noče, da pride na beraško palico. Ti pa si nas spravil ob denar in sedaj posedaj doma. Da te ni sram!«

In zopet presledek. Nekaj temnih glasov in molk.

»Taka sramota. Da, jaz sama sem šla od hiše do hiše, da smo podpisovale za Jugoslavijo. Stara Peščanka je bila na smrtni postelji, roka se ji je tresla, pa je še podkrižala: »Samo, da sem še to dočakala,« je rekla. In vi boste uničevali, kar smo gradili s takim trpljenjem. V največji zimi sem šla v hribe, da sem obšla vse vasi. Nikjer niso odrekli, vse so podpisale, vse, ženske, da boš vedel, stare babe, ki so bile pametnejše, kot ste vi!«

Mrak se je zgostil tako, da se je še komaj videla temna množica hiš pod njivami. Glas se je čul čim dalje razločnejše.

»O, da sem vedela, da bo moj sin razbijal to, kar smo tako težko pričakovali! Miljavka je umirala pa je rekla, da bi samo zato še rada živela, da bi doživela Jugoslavijo. Še na pogrebu se je zdelo, da ne bo počivala v miru, če ji ne povemo v grob, da bo Jugoslavija prišla. Bobovec je stopil k grobu in ji zavpil: Mirno spi, Marjeta, Jugoslavija bo kmalu tu... Pa so prišli žandari. Da, takrat to ni bila sramota... Zdaj pa lažijo okoli hiše, ker taki študentje hočejo uničiti, kar so drugi ustvarili...«

In zopet se je čulo bolestno ihtenje in pretirani glasovi.

Otroški glas za mojim oknom je ponavljal:

»Naša svoboda je odkupljena z njihovimi dragocenimi žrtvami...«

Tam doli pa je mati ihtela nad izgubljenim sinom, ki je hotel razbijati, kar je ona gradila.

Mučna tišina je legla z nočno temo po vsej dolini.

I. S.

Pomlad

Pomladansko razpoloženje povzroča letos prav posebne pojave ne samo v naravi, marveč tudi pri ljudeh, njihovem mišljenju in njihovem izživljanju. Nek poseben nemir leži v zraku, ta nemir prehaja na ljudi, ki dobivajo naenkrat drug za drugim napade skrajne aktivnosti ter vstajajo drug za drugim kot novorojeni proroki, za katere je prišel napovedani čas. Dosedaj so ždeli mirno vsak v svoji kolibi in so le od daleč gledali na ono vrvenje in valovanje, ki jim je vzbujalo le pomilovalen posmeh. To pomlad pa je prišel napovedani čas, ta pomlad je pustila vzbrsteti ogromen val jugoslovanskega nacionalizma, tako ogromen, da je naenkrat izginil ves separatizem in regionalizem, da sploh ni več sledu o raznih separatistih in njihovih geslih. Srečna Jugoslavija! V drugih državah so se borili nacionalistični pokreti od spodaj navzgor in so se morali preboriti preko dolgih let žrtev in trpljenja, da so slednjič zmagali s svojimi idejami. Pri drugih narodih so bili pokrenjeni taki pokreti od malega števila izbranih oseb, ki so si korakoma pridobivale tal in širile krog ne toliko teoretičnih somišljenikov, kot požrtvovalnih soborcev, s katerimi so šli čez drn in strn, če je bilo treba tudi preko trupel. In še eno. Vsi ti pokreti so bili pokrenjeni v drugih državah brez sodelovanja, da, celo proti volji in proti odporu vladajočih faktorjev, pa so se baš vsled tega morali omejevat na res izbrane, požrtvovalne posameznike in se niso mogli in smeli naslanjati na mase.

Pri nas gre stvar nekoliko drugače in zato se bojimo, da bo tudi efekt drugačen, to tembolj, ker se naših prilik ne da niti približno primerjati z onimi v drugih državah. Naša mlada država obstoja jedva dobrih 15 let in še ni mogla zabrisati vseh onih razlik, ki so obstojale sto in stoletja, ker so razni deli države spadali pod razna pravna in ekonomska področja, pa tudi pod razne kulturne sfere. Naš mladi narod je bil skozi stoletja razbit na posamezne kose, od katerih je moral vsak zase živeti neko ločeno, raznim, večinoma tujim vplivom izpostavljeno življenje. Vsled tega pač še ne moremo reči, da smo vsi državljani kraljevine Jugoslavije res Jugoslovani, da smo vsi prepričani pristaši ideje enotnega naroda in enotne države.

Vse to je še stvar bodočnosti, vse to bo plod sistematičnega, napornega in požrtvovalnega dela, ki ga bo morala vršiti dobro organizirana skupina poedincev, razpredena in aktivna preko vse države. Razumljivo bo morala iskati ta skupina bodisi kot celota bodisi po svojih posameznih pripadnikih neprestanih stikov tudi z maso in bo morala poskušati, da prepoji to maso s svojo lastno ideologijo in miselnostjo. — Tega sicer ne bo dosegla, pač pa bo mogla pridobiti vsaj toliko ugleda in zaupanja, da ji masa v posameznih njenih akcijah vsaj ne bo nasprotovala. Uspehi se dajo doseči le z žrtvami in borbo. Za žrtve in borbe pa niso bile še nikdar in nikjer sposobne mase. One so se pač trenutno in s hipnem navdušenjem za-

letele tudi v topove in bajonete, če je bilo treba. Toda vedno so se umaknile in porazgubile, če ni bil uspeh dosežen v čim krajšem času in bi morale voditi sistematično borbo proti oboroženi sili. Nešteto voditeljev si je že domisljalo, da jim bo uspelo zorganizirati maso tako, da bo kot disciplinirana vojska sposobna tudi za dolgotrajnejše borbe. Vedno so se varali, zadnji primer smo videli pred par meseci v Nemški Avstriji! Vse to velja za stare, v nacionalnem, verskem, socialnem in kulturnem oziru mnogo bolj izenačene države. Tem bolj mora to veljati za nas in našo državo, kjer vsaj danes še nimamo niti enega kriterija, ki bi družil vse jugoslovanske državljane neglede na njih kulturno, versko in socialno tako različno stanje v neko kompaktno celoto, v celoto, ki bi mogla vsaj približno enotno in enakomerno doumeti in obdržati ono vodilno geslo, ki naj bo gonilna sila takega vsenarodnega pokreta. To bi bilo zlasti potrebno pri nas, kjer ni velikih mest a la Rim, Paris, Berlin, ki že sama lahko odločajo o usodi cele države. Take celote pri nas ni in je dolgo ne bo, zato se vara vsakdo, kdor misli, da je iznašel tako geslo, še bolj pa oni, ki si domislja, da je oziroma bo ustvaril že omenjeno celoto.

Če govorimo o geslu, seveda ne smemo misliti na kako običajno krilatice — enodnevnicu, ki služijo samo za karakterizacijo ali ožigovanje kakšnega dnevnega, čeprav še tako težkega pojava. Kot taka gesla prihajajo v poštev le zahteva po rešitvi najtežjih ekonomskih, socialnih in nacionalnih problemov. Ali pa imamo mi tak problem, ki bi ne samo tangiral, marveč resnično živi in globoko interesiral ne le posamezne banovine, ne le posamezne sloje ali poklice, marveč ono celoto, ki jo imenujemo narod in ki jo narod mora tvoriti, če hoče biti vreden tega imena.

Korupcija? Gotovo je to problem, težak povsod in zlasti pri nas, toda zopet ne tako strašen, da bi opravičeval nekaj prevrat državnega ustroja. Predvsem ni zdravo govoriti o naši korupciji na tako strahoten način kot to nekaterim ugaja. Ali ne žagamo veje, na kateri sedimo mi sami, če predstavljamo vsemu inozemstvu svojo lastno domovino kot leglo in eldorado najstrahotnejše korupcije in rušimo s tem kredit in ugled lastne države, na katero smo tako ponosni in kateri smo tako udani? In ali ne vlačimo pred vsem svetom v blato onega naroda, čegar sinovi smo mi sami, če govorimo javno in s tolikim povdankom, da so vsi voditelji našega lastnega naroda lopovi in pljačkaši. Vsi voditelji! Torej sploh ni več poštenjakov med onimi, ki se udeležujejo v javnem življenju na vodilnih mestih? Kaj pa voditelji pokreta, ki se bore proti korupciji? Kako dolgo bodo ti voditelji mogli vzdržati vero, da so čisti in drugačni od drugih, med onim narodom, kateremu vtepaajo neprestano v glavo, da ni poštenih vodilnih javnih delavcev? Naj si zapomnijo taki fantasti zgolj eno: Čim se bo kdo izmed njih s pomočjo od njega samega podpiranega gibanja povzpela na višje mesto, s tem trenutkom bo postal korupcionista tudi on v očeh svojih lastnih somišljenikov. Gorje

mu, kdor seje splošno nezaupanje in splošno sumničenje! On zastruplja oni vodnjak, iz katerega bo moral piti prej ali slej on sam!

Borba proti korupciji je potrebna in prav gotovo nas je 999 % v Jugoslaviji in sploh povsod prepričanih, da je treba makar z večali trebiti vse one, ki se nesramno rede na tuje stroške, pa naj bodo to oni, ki kradejo javen denar oziroma ga porabljajo v svoje osebne ziroma partizanske svrhe ali pa oni, ki izmoggavajo našo zemljo in našega malega človeka, da se debele iz njegovih zadnjih kapelj krvi! Toda borba mora biti vodena proti točno določenim pojavom, dejanjem in osebam, ne pa proti pojmu korupcije kot takemu. Oni, ki so bili v strelskih jarkih, vedo, kaj se pravi streljati tja v en dan pa imeti zavest, da se sovražnik skriva nekje drugje in se smeje. Zato iščite korupcionista, toda imenujte jih tudi, kadar jih najdete, povejte javno njih imena in čine, da bo moglo soditi ono ljudstvo, katero kličete na pomoč Vi sami, paj naj poreko potem sodišča kar hočejo! Samo ta pot vodi k ozdravljenju, kajti obsodba ljudstva boli mnogo bolj kot pravorek sodišča!

Brezposelnost? Drug tak problem, ki ga pa vsaj naša banovina ne bo nikdar rešila sama za sebe in iz sebe. Težke napake so bile storjene, mnogo je naše krivde, zlasti pa krivde takozvanih političnih in gospodarskih voditeljev, toda s kričanjem je odstranili ne bomo. Ali smo dovolj močni, da uvidimo, kako smo ji v veliki meri vzrok tudi mi, ko nismo znali do skrajnosti zaježiti dotoka iz naših kmetov v naše industrijske kraje, ko nismo znali prepričati, da bi se naš dobri kmečki narščaj proletariziral mesto da bi mu dali zemlje in kruha v onih predelih naše države, ki bi lahko preživljale še vsaj milijon Jugoslovancev? Ko nismo znali zaježiti onega pretiranega in prenapljenega razvoja naše industrije samo iz domišljavosti in častihlepnosti, da bi bili ja gotovo prvi? Ko nismo znali zaježiti onega strašnega dviganja življenjskega standarda našega malega človeka, ki je uničilo toliko naše domače obrti in nadelo našemu človeku mesto domačega platna čifutske cunje? Predolgo bi bilo pisati o tem, stoji pa, da brezposelnost v naši agrarni državi ni in ne more biti problem, ki bi mogel povzročiti velik, vse preobrazujoč pokret v celotnem narodu!

Tako bi šli lahko od problema do problema, pa bi prišli končno do krize kot izvora vseh teh problemov. Gotovo pa ne bo rekel nihče, da se gospodarska kriza zdravi s pokreti in velikimi frazami. Za to je treba dela in dela, predvsem pa poučevati narod in usmerjati vso njegovo miselnost in hotenje v one smeri in do onih ciljev, ki jih pokaže trezno in brez vsake demagogije, morda celo proti volji nahujskanega naroda izdelan gospodarski načrt. Ta gospodarski načrt seveda ne more biti povod za mnogo več kot samo evolucijske pokrete, treba ga je najprej izdelati, šele ko je izdelan, potem se da govoriti o raznih, tudi skrajnih sredstvih, da se doseže njegova provedba. (Dalje sledi.)

I. C.

Srečna Avstrija

V torkovi številki nekega ljubljanskega dnevnika smo čitali slavospev gospoda Peregrina, na račun najbolj katoliške države in njenega diktatorja v Evropi.

V lepem Gradcu, prijaznem mestecu te katoliške Avstrije, se je sprehajal ta čisto gotovo stooletni samoslovenček in ugotovil, da je danes sreča za katolika, ki lahko biva, odnosno mu je bila božja milost tako naklonjena, da lahko vživa blagodat klerikalne diktature malega človeka, a velikega klerikalca, odnosno katolika Dollfusa.

Iskal je ta slovenček in Dollfusov častilek stikov s Slovenci, toda kot je razvidno, jih ni našel mnogo, ker se mu ni posrečilo, da bi jih zbral skupaj za eno maso (Slovencev namreč), čeprav gotovo pri tem opravičilo število ni omejeno oziroma določeno. Pravijo gospod Peregrin,

da so sicer nekoč bivali tod naokolo Slovenci, da pa so se tekom stoletij popolnoma izgubili v nemškem morju. Mi bi pristavili »čisto sigurno« ravno radi tega, ker niso imeli dušnih pastirjev, ker drugače bi se gotovo lahko obdržali, saj je tudi tu vladalo njegovo apostolsko in kraljevsko veličanstvo Habsburgov, ki so bili znani kot najbolj katoliška dinastija sveta.

Seveda bog ne daj, da bi se mi kaj spodlikali nad njimi, oni so nam bili milostni vladarji skozi dolga stoletja, ki so vedno skrbeli, da se Južni Slovenci ne bi dvignili previsoko, ker bi bila potem dana možnost, da se uresniči lep slovenski pregovor, ki pravi: »kdor visoko leta, nizko pade«. No in mi Slovenci smo se čutili grozno počaščene, da smo lahko poljubovali podplate teh božjih mazilencev ter v tej sveti blagoboječnosti nismo skoro niti

opazili, da smo narodnostno izgubili velik del svojega ozemlja. Toda po in malo pred prevratom, pa se je le našlo nekaj ljudi, ki so videli položaj, toda med te sigurne ne moremo šteti g. Peregrina, ker drugače si ne moremo misliti njegovega slavošpeva Dollfussu in nemškemu klerikalizmu.

Toda saj tega našega tudi današnjega umiranja ni kriv katolicizem, katerega so vam vsilili z ognjem in mečem in nas pri tem uničevali, ampak ti prokleti »nacij«, katere je danes hvala bogu strl katolik Dollfuss. »Nacij« ne poznajo krščanskega usmiljenja in ne spoštujejo božje besede, ki se glasi: pojdite in učite vse narode sveta v njih jeziku. Zato se tudi mi pridružujemo radostnemu vzkliku g. Peregrina, sreča nas navdaja nad poginom te politične zablode nemškega naroda, ker je sedaj dana možnost neomejenega razvoja Slovencev v Avstriji, kateri vladajo sami Slovencev naklonjeni kotoliki ala Dollfuss in prevzvišeni knezoškofo celovski, ki sta do sedaj že šestkrat dokazala velikansko ljubezen do Slovencev. V bodoče se našim katoliškim duhovnim bratom, kot je g. Peregrin, ne bo več treba bati, da bi ob prihodnjem obisku ne spravili skupaj v celi Avstriji Slovencev vsaj za eno mašo.

Gospod Peregrin! Poglejmo si v oči! Kaj je namen Vašega članka in časopisa, ki je to sužensko izjavo priobčil. Ali ne sramotite na istih straneh celega naroda, kateri je »Od Soče do Zile« zapisan smrti in izpostavljen najhujšim preganjanjem tako s strani »nacij« kot s strani ultra katolikov Dollfussovca in Sirotičevega kova? Ali ni namen vašega članka,

da bi užalostil svobodnega in vernega slovenskega ljudstva, ker mu ni dana možnost, da bi užival rajsko veselje avstrijskega katolika? Fej jezuitizem! Kje je potem logika teh klerikalnih listov, ko na eni strani jokajo nad poginom lastnega naroda, ter v istih kolonah kvaľijo in po božje častijo in občudujejo krvnike in mučitelje te bedne slovanske raje? Ali morda te klike ne boli samo srce radi tega, ker ni dana možnost Slovencev, da bi skupno umirali pod klerohabsburškim bičem?

Nacionalisti! V istem času, ko ta vzorni Dollfuss, katolik, zabranjuje slovensko petje, v tem istem času, ko mi s svojo pesmijo ne smemo k svojim bratom, v istem času, ko g. Dollfuss noče sprejeti zastopnikov koroških Slovencev in, ko je požrl vse obljube, ki jih je ta veliki katolik, a gotovo večji Nemec dal, v istem času, ko krčimo pesti, se je našel med nami človek, ki poje slavo temu avstrijskemu klerikalizmu, tistemu katolicizmu, ki tudi še danes pokončuje z ognjem in mečem naše zaslužene brate ne manj hitro od nacionalistov.

Odgovor naš je hlapec in robske duše.

Gospod Peregrin, ostanite v tej katoliški Avstriji, ne stopajte več na svobodna jugoslovanska tla, ker niste vredni svobode. Ne zapeljujte bratov, ki so nesrečni in, ki trpijo, temveč se ravnajte po svetopisemskem izreku: »boljše bi bilo, da bi se ti obesil milinski kamen okrog vratu, in bi se potopil v globočino morja«.

Listu pa, ki je prinesel ta slavošpev, svetujemo naj opusti rubriko »Od Soče čez Zilco«.

J. K.

Učitelj in vaška kultura

Pokret za sistematično sodelovanje učitelstva pri povzdigi kmetijske kulture.

Pod okriljem sekcije JUU za Dravsko banovino v Ljubljani se je pred kratkim vršil prvi sestanek »Kluba prijateljev vaše kulture«. O pomenu prepovedi našega kmetijskega ljudstva bomo še poročali, danes priobčujemo kratak izveček otvornega govora predsednika sekcije JUU gda. Ivana Dimnika:

Nacionalizem in naš pokret.

Naglasil sem, da hočemo poglobiti delo v nacionalnem oziru v prvi vrsti v smeri državljanske vzgoje, ki naj tvori temelj nacionalni vzgoji, s katero hočemo v vseh slojih naroda dvigniti kulturno, nacionalno in državljansko zavest. Naš nacionalizem hočemo postaviti v najtesnejšo zvezo s potrebami in interesi naroda in države in hočemo, da temelji na najširši etični osnovi na nesporni poštenosti. Kakor sem podčrtal, da zastopamo v pogledu mednarodne učiteljske akcije strogo državno-nacionalno smer, tako sem poudaril, da se nacionalizem učitelstva ne sme kazati in tudi ne ceniti samo po besedah, temveč predvsem po nesebičnih dejanjih za narod in državo. To je edino merilo, po katerem naj delamo in dopuščamo presojo naših pokretov z nacionalnega vidika. Drugih meril ne priznamo! Zato gremo tudi mimo onih poedincev, ki hočejo vzeti nacionalizem v zakup in hočejo meriti nacionalizem drugih z nacionalnim sumničanjem in vzbujaanjem nezaupanja.

In v okvir konstruktivnega nacionalizma, nesebičnega dela za narod in državo, spada tudi pokret kluba prijateljev vaše kulture. To podčrtavam posebej in namenoma! Zato ne odbijamo nikogar, ki hoče biti konstruktiven v tem pravcu in v tem okvirju in hočemo prav s tem pokretom realizirati drugo tezo, ki sem jo po-

udaril na skupščini: da hoče učiteljstvo ostati stan, ki bo spajal, ne pa razdvajal narod in se hočemo vselej zavedati, da smo učitelji vsega in ne le enega dela naroda. V tej smeri hočemo vselej deliti usodo s svojim narodom. Garancijo za nacionalno smer našega pokreta prevzemamo torej nase in jo dopuščamo presojeti le na podlagi dejanj in končnih rezultatov.

Javno udejstvovanje in naš klub

Druga potreba, ki sem jo podčrtal v svojih izjavah na skupščini, je zahteva večje aktivnosti učitelstva v javnem udejstvovanju. Poudaril sem, da sta nas abstinencija in neaktivnost dovajali do neuspehov. Iz tega sledi nujna potreba intenzivnejšega udejstvovanja v javnem življenju. Izkušnja nas uči da se smemo zanašati le na lastno delo in na lastno moč. Iz tega razloga mora vsak poedinec smatrati vsako zastopstvo pridobljeno sebi v kakem javnem zastopu ali korporaciji kot pridobljeno stanju. Borbo za naše stanovske, nacionalne in državne ideale moramo prenesti iz naše stanovske organizacije tudi v vse merodajne nestanovske korporacije in zastope. Le po odločnem in zavestnem nastopu vsakega poedince v merodajnih zastopih in korporacijah, moramo žeti zaželene uspehe. Čas je tak, da se moramo v javnih zastopih skušati polno uveljaviti in da moramo tudi tam, poleg drugega, odločno braniti interese prosvete, šole in stanu. To zavest moramo iz našega ožjega kroga razširiti do slehernega stanovsko zavednega poedince v našem stanu in smatram tudi to kot nalogo kluba. Danes mora stopiti v borbo vsak poedinec našega stanu.

Za notranji prepoved stanu.

Za predpogoju uspehu sem podčrtal notranji prepoved članstva, najširšo akcijo za vzgojo članstva, čiščenje v lastnih vrstah in dvig stanovske in službene morale. Notranje je treba preroditi učiteljski stan. Pospeševati je treba samovzgojo in dvigovanje notranjih vrednot stanu. Zdrav optimizem, vera v uspeh lastnega dela, v zdravo silo naroda in državo

nam morajo biti naša najgloblja notranja zvest in gonilna sila ter notranja odporna moč ob vsaki težki situaciji. Čut odgovornosti mora postati temelj za pošteno delo v blagor naroda in države.

V teh pravicah je skušala sekcija realizirati na skupščini začrtane smernice v tekočem letu. Lahko rečem, da so že položeni dobri temelji in doseženi uspehi, kolikor so dovoljevale okoliščine.

Gospodarsko delo in naš pokret.

Sodimo, da je kot temeljno torišče javnega udejstvovanja potreba postaviti v prvo vrsto gospodarsko prosvetno delo, ki mora biti v najtesnejši zvezi s potrebami in nujnimi interesi naroda ter na to delo nasloniti kulturno in nacionalno udejstvovanje; čas zahteva, da pričnemo javno delo učiteljstva usmerjati v prvi vrsti s pogleda gospodarskih, socialnih in kulturnih potreb podeželske občine, vasi, z osrednjim problemom gospodarske panoge dotičnega kraja.

To ni nikako materialistično naziranje, to ni nikako grobo materializiranje naroda, ki se mu hoče učiteljstvo posvetiti, temveč je nacionalni problem, ki se mu hoče posvetiti najidealnejše učiteljstvo, učiteljstvo prožeto najgloblje domoljublja. Globoko smo uverjeni, da je to pot k lepši bodočnosti naroda, če nam uspe, da se na to pot poda strnjeno učiteljski stan! To je želja kluba!

Preorientacija miselnosti v kmetijski milje.

Podčrtal sem že na skupščini, da je v to svrhu treba širše in dolgotrajnejše akcije, ki naj vodi do cilja postopne preorientacije miselnosti učiteljstva v kmetijski milje. To je dalekosežna akcija, s katero je treba sistematično usposablja učiteljstvo za vse panoge javnega udejstvovanja in usmerjenja k enotnemu delu.

Cilj te akcije mora biti globoka preorientacija celokupnega učiteljskega stanu, da se vživi v miselnost okolja, ki ga obdaja v njegovem službenem kraju. Usposobiti ga, da bo razumel to okolje, da bo spoznal potrebe tega okolja in da bo sposoben izven šole dvigniti ga na vseh poljih z napredkom časa. Poleg pospešitve gospodarske vzgoje, predvsem vzgoje in usposabljanja za povzdigo kmetijstva in kmetijske kulture, je treba pričeti poglobljati in sistematično gojiti tudi politično izobrazbo in poglobitev v gospodarske, socialne in kulturne probleme podeželske občine.

V tem je velika naloga in poslanstvo kluba prijateljev vaše kulture.

V tem pogledu je sekcija dosedaj že nekaj storila in pospeševala poedine gospodarsko-vzgojne akcije, ki jih lahko smatramo kot dobro podlago širšemu našemu pokretu.

Kmetstvo in gospodinjstvo nadaljev. šolstvo in klub prijateljev vaše kulture.

Predvsem spada sem pokret pospeševanja kmetstvo in gospodinjstvo nadaljevalnega šolstva. Naglasiti moram posebej, da lahko smatramo kmetstvo in gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo kot najtrdnjše temelj pokreta prijateljev vaše kulture med učiteljstvom.

Nekateri vidijo v akciji prijateljev vaše kulture nasprotujoče delo kmetstvo in gospodinjstvo nadaljevalnim šolam. Izjaviti moram, da je to naziranje povsem zgrešeno in da vidimo v učiteljstvu kmetstvo in gospodinjstvo nadaljevalnega šolstva bodoče najboljši sodelavce med prijatelji vaše kulture, ki že po svojem delu — kot učitelji kmetstvo in gospodinjstvo nadaljevalnih šol — spadajo med nje.

Istočasno moramo izjaviti, da je zamiljena akcija kluba prijateljev vaše kulture v širšem obsegu, ki sega preko de-

lokroga kmetstvo in gospodinjstvo nadaljevalnih šol ter zajema tudi druge akcije in probleme, a v vsakem primeru pospešuje in podpira to šolstvo kot temelj svojega gibanja. Naglašam tudi, da bo klub izravnal, ne pa poglobljal morebitna različna gledanja na poedine probleme te usmerjal delo edino s stališča interesov naroda in države, brez ozira na sentimentalne tradicije, v kolikor so očito škodljive napredku naroda.

Zadružništvo in naš pokret.

Močno bo podprlo akcijo kluba prijateljev vaše kulture dosedanje delo sekcije na polju zadružništva in smo uverjeni, da bodo učitelji-zadrujarji, absolventi štiri učiteljskih tečajev, ki jih je priredila sekcija s pomočjo kr. ban. uprave, močni pospeševalci akcije kluba prijateljev vaše kulture.

Sodelovanje s kmetijskimi strokovnjaki.

Brez vsakega dvoma je, da bomo z započeto akcijo sodelovanja učiteljstva s sreskimi kmetijskimi strokovnjaki za povzdigo kmetijstva in kmetijske kulture morali nadaljevati in to akcijo temeljito poglobiti, ker bo to strokovna osnova klubu prijateljev vaše kulture in bo inicijativa tudi za to akcijo odslej pripadala klubu prijateljev vaše kulture.

Naš načelni program

Konkretnije temelje smo ustvarili pokretu na obeh počitniških idejnih tečajih, pozneje v svojem tisku, predvsem v »Prosveti«.

Banovinska skupščina je sankcionirala temeljno bazo prvega idejnega tečaja s posebnimi sklepi, s katerimi smo dobili pooblastilo za nadaljnje delo. Sekcija je izvedla ta sklep v obliki ustanovitve kluba prijateljev vaše kulture, kot prostovoljne akcije, ki naj se razvije z vzgojo članstva v začrtani smeri v strnjeno organizacijo akcijo.

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Zgodovinsko pismo

Gospod Ivan Hribar,

Ljubljana, Jugoslavija.

Velepoštovani gospod!

Dovolite, da Vam, velikemu rodoljubu, iz Amerike napišem par vrstic v priznanje za članek pisatelju Louisu Adamiču v listu »Pohod«, ki je bil tukaj v našem dnevniku A. D. danes ponatisen.

Zelo nas je bolelo to Adamičevo delo, toda to bolelost ste Vi, gospod pisatelj, sedaj ozdravili s svojimi resnimi besedami, ki ste povedali zgolj čisto resnico o zgubljenem sinu Adamiču, kateri vara sebe in druge s tem, ker piše, kar ne razume ali razumeti noče.

Sprejmite to kakor v priznanje, da veste, da večina s Vami čuti v srcih glede Adamiča. Če tudi žanje dobičke na knjigi, vendar ne bo končno ta dobiček njemu prinesel nobene zadovoljnosti, ko bo spoznal, da ni delal narodu in ne državi nobene časti.

Bodite v zavesti, da ste povedali čisto resnico!

Tisočeri tukaj Vas bodo radi tega ohranili v čislju in Vas ne bodo pozabili. S tem ste pa tudi imenito zagovarjali svojo državo in marsikateremu obrisali prah z oči, kajti mnogi gledajo na Jugoslavijo, kakor na največjo tiranko, kar je pa velika krivica, ki prihaja od samega hujškanja iz komunističnega izvora, kateri hoče samo rušiti in nikoli ničesar zidati.

Morebiti me ne poznate. Domovino sem obiskal iz Amerike leta 1913., 1920., 1925. in 1931. in se povsem strinjam z Vašim člankom. Vam prevdani

Anton Grdina
1053 East 62nd Street
Cleveland, Ohio.

Maja 1/34.

Peter List:

PRI STAREM KNJIGARNARJU

(V spomin † Antonu Turku)

Skoraj neopažen, kakor je bil v življenju, je odšel stari Anton Turk s sveta. Njegova mala knjigovoznica in prodajalna na Dunajski cesti se bo tudi kmalu poslovala. Ko bodo podrli ono staro hišo, ki še zakriva oni del mesta, kjer se bo dvigal bodoči Dukičev blok, bo med drugimi izginila tudi Turkova knjigarna, ki je dolga leta ustavljala s svojimi preprostimi izlozbi bami pred seboj mlade in stare ljubitelje knjig. To je bil še zadnji ostanek onih časov, ko slovenska knjiga še ni imela prostora v sijajnih izlozbah, kjer se je šopirila mogočna tukja, ampak se je skrivala po drobnih papirnih trgovinah pri Giontiniju, Ničmanu i. dr. A prav tu so bili navajeni naši preprosti ljudje dobivati svojo duševno hrano. Res je, da ta hrana ni bila po literarnem merilu zelo visoka, a pogosto zato tem bolj primerna. V teh knjigarnah se je gojila tista naša ljudska knjiga, ki je danes še malo kje dobimo, a jo marsikje pogrešajo. Vsak izmed nas se rad spominja časov, ko je iz teh knjig črpal svoje

prvo znanje o svetu. To je bila svoj čas naša prva mladinska — vzgojna ali nevzgojna — literatura. Rad sem se včasih ustavljal pri rajnem Turku na Dunajski cesti. Z njim se je dalo prav lepo razgovarjati o naših razmerah na književnem polju. Mi presojamo danes te razmere z drugega stališča, a tudi pri Turku si dobil vpogled v duševno stanje enega dela našega naroda. In morda ta del ni najslabši. Nekoč mi je kazal zanimiva pisma. (Ne vem, če so se ohranila.) Bila so celo iz Avstralije. Kdo mu je pisal? Naši delavci. (Obljubil mi je, da mi jla izroči, samo znamke si je hotel ohraniti.) Ta pisma bi nudila snov za prav imenitno premišljevanje. Ti delavci, ko so si s težkim delom daleč od domovine služili svoj kruh, so se obračali na g. Turka, da bi jim poslal to ali ono knjigo, ki so jo bili čitali v svoji mladosti, n. pr. »Jama nad Dobrušo« i. dr. Seveda so pisali tudi po »Sanjske bukve«, ki so Turku največ nesle. Tu se je videlo, kako si je naš človek v tujini želel — ne novih knjig — ampak onih starih povesti, ki so bile včasih splošno znane med narodom in so služile kot zimsko čtivo za cela desetletja. Med temi povestmi so bile tudi zgodbe, ki bi v dobri novi izdaji imele še

vedno svojo vrednost. Povest o Črnem Juru in Pod turškim jarmom sta bili morda prvi knjigi, ki sta nam govorili o Balkanu. O takih izkušnjah se je bilo s tem našim založnikom ljudskih knjig prav zanimivo razgovarjati. Natančno je vedel, kaj ljudje najraje boro. Pri njem so se ustavljali kupovalci knjig, ki jih druge knjigarne nikoli niso videle. Nekoč, ko sem bil pri njem, je vstopil kmet z bičem v roki. Prišel je naravnost od »Figovca«. »Včasih«, je rekel, »sem namesto vina prišel sem, pa sem kake bukve domov prinesel. Sedaj je pa bolj težko. Pa tudi nič novega ne izdaste.« Res, Turk je živel od stare zaloge. Imel je še mnogo nevezanih knjig, ki jih je vezal po potrebi. Priznal je sam, da bi bilo nekatere stvari izdati v novi izdaji in v boljšem jeziku. Tudi »Balkanska vojna« je izšla pri njem. Rad bi bil izdal kaj takega iz srbske zgodovine, kot je bil »Kirdžali«. Dobra ljudska knjiga je pri vsakem narodu prva vzgojiteljica, da budi zanimanje za knjigo sploh. Pri nas imamo sicer razne književne družbe, ki širijo ljudsko knjigo med narod, res je pa, da je mnogo dobrih starih ljudskih knjig pošlo in da se ne dobe nikjer več. Rabili bi tako ljudsko knjigarno, kot je bila Turkova, da

bi z njo širili knjigo za najpreprostejšega človeka. Posebno stare zgodovinske povesti iz naše jugoslovanske zgodovine bi vršile med našim narodom doma in v tujini svoje poslanstvo. Pri Turku je izšlo več takih povesti, prevodov iz hrvaščine, posikati bi bilo treba takih povesti tudi iz srbske literature in taka ljudska knjiga po notranji in zunanji opremi — papir, tisk, slike — bi ohranila med narodom še mnogo naših starih važnih zgodovinskih tradicij.

Te besede v spomin staremu knjigovezu in knjigarnarju, ki mu knjiga ni bila nikoli samo trgovski artikel, ampak tudi srčna zadeva in si je s svojimi zvezami s preprostim našim čitateljem pridobil za našo knjigo sploh gotovo nekaj zaslug; nam pa v opomin, da je ljudska knjiga važno sredstvo vsake nacionalne vzgoje in da bi morali pri svojem delu vedno misliti tudi na one najmanjše in najbolj oddaljene čitatelje, ki jih le te vrste knjiga družijo z našo narodno kulturo, in je od nas odvisno, ali jim damo v primerni obliki takih knjig, ki pravilno širijo njihovo znanje o naši preteklosti in ustvarjajo pravo podlago za njihovo nacionalno mišljenje in čuvstvovanje.

Naloge inženjerske sekcije NO

K ustanovitvi inženjerske sekcije nas niso vodila ozka stanovska vprašanja niti kakšni osebni interesi posameznikov. Marsikomu se je zdelo ustanovitev te sekcije odveč in dvomili so o njeni potrebi. Pri večini tovarišev poseben mlajše generacije pa je našla prijeten odmev, saj so čutili potrebo in bili prepričani, da je že skrajni čas, da tudi naš stan zastavi vse svoje sile pri reševanju splošnih javnih, zlasti pa gospodarskih vprašanj in si sčasoma ustvari avtoriteto, ki mu pripada v javnem življenju.

N. O. je uvidela, da rabi za uspešno izvrševanje širokozasnovanega programa mladim elastičnih sil in delavcev, ki se bodo z vno močjo lotili tudi težjih specifičnih vprašanj, ki nam jih vedno znova prinaša današnja težka doba. S simpatijami je sprejela našo pobudo in nas z zadovoljstvom sprejela za sodelavce, ki naj jih na temelju starih in slavnih tradicij pomagajo iskati novih idej in zgraditi nova lepša pota, ki nas bodo privedla iz socialnih ruševin in moralne depresije v srečnejšo bodočnost.

Ne mislimo tu obširneje analizirati nalog, ki nas čakajo, pač pa le v bežnih potezih obrisati svoje delo. Predvsem se to gospodarska vprašanja s katerimi se je inženjer dolžan ukvarjati intenzivneje kot kdorkoli drugi. Odveč bi bilo govoriti, koliko bo treba truda za ustvaritev potrebne domače industrije, še več pa za nacionalizacijo takozvanih »jugo-podjetij«, ki pod krinko nedolžnih in zvočnih imen izmožgavajo našega človeka in naše narodno bogatstvo. Ta tujerodni kapital dvomljivih elementov, ki izkoriščajo samo konjunktorno industrijo je najopasnija pijavka našega gospodarskega razvoja. Naša domovinska dolžnost nam kot članom N. O. narekuje, da skrbimo za to, da nas v slučaju

nesrečnih in neželenih dogodkov bridko ne razočara. — Mislimo moramo predvsem tudi na sistematično regulacijo ustanavljalčevih se podjetij z ozirom na dejansko potrebo, da se ne bo nekaterih panog nenormalno forsiralo in tako čisto zapravljalo velike kapitale, na druge potrebnejše pa pozabljalo. Čas je že, da bi si bili tudi pri nas na jasnem o nujnosti gospodarskega programa, pri katerem pa moramo imeti stalno pred očmi agrarni značaj naše države, ki logično zahteva, da prvenstveno iz tega vidika presojava naš celotni gospodarski položaj.

Pa ne samo gospodarske tudi socialne probleme moramo resneje in globlje študirati kot doslej, če nečemo doživeti, da nas iznenadi kak val, na katerega ne bomo pripravljeni. Inženjerji stojimo v najožjih in živih stikih z delavstvom, ki ga današnja strukturno ekonomska mora tlači morda najbolj; po vrhu vsega pa ga še vedno pritiskajo sluge tujega kapitala — tuji inženjerji in tehniki, ki nimajo srca za domačega človeka niti razumevanja za koristne potrebe naše domovine, našim tovarišem pa kradejo pravico do domačega kruha.

Pri razmišljanju o socialnih in družabnih reformah sploh si moramo biti na jasnem, da je današnja civilizacija posledica gigantnega napredka tehnike, ki je docela preoblikovala življenje. Kdo drugi je bolj poklican kot inženjer, da spravi to disonanco med človekom in strojem zopet v harmonijo, ki bo dostojno pričala, da je stroj blagoslov in ne prokletstvo človeštva. Le pod to perspektivo moramo premetovati vse sodobne prilike in gledati v prihodnost, če hočemo resnično ustvariti kedaj sebi in bodočim generacijam stabilnejše in človeka dostojno življenje.

Ing. Jože Rus.

Gospodarsko stanje Albanije

V zadnjem času se javljajo znaki srečnejšega gospodarskega sodelovanja med našo Kraljevino in Albanijo. Dasiravno se danes tako sodelovanje more izvrševati pod težjimi okolnostmi kakor prej, vendar je s splošnega balkanskega vidika kakor tudi v znaku boljših bodočih odnosov dveh sosednih držav zelo velikega pomena. Zato smatramo, da je koristno in potrebno, da obvestimo naše čitatelje o gospodarski in finančni situaciji našega sosedja, Albanije.

Albanija je po svoji prirodi, kakor Jugoslavija, poljedelska dežela. V zadnjem času posveča albanska vlada vso večjo pažnjo agrarnim nalogam, organizira kmete v združbe predvsem v okolici Skadra, Korče in Kavaje. V zvezi s tem delom je predvideno in gotovo zasigurano tudi osnivanje gospodarske banke. V Kavaju je ustanovljena že poljedelska šola, od katere pričakujejo v bodočnosti najboljše rezultate.

V zadnjih letih pa je albansko gospodarstvo pretrpelo velike težave v pogledu izvoza. Od l. 1929. dalje se izvoz stalno zmanjšuje pod vplivom cen na svetovnih tržiščih in zaradi drugih izvoznih težko mednarodnega karakterja. V pogledu uvoza je Albanija kupec koruze, riža, žita, bencina, petroleja, kave, strojnih motorjev, gospodarskih strojev, orodja in alkoholnih

pijač. V l. 1932. je Albanija uvozila samo na alkoholnih pijačah v vrednosti pol milijona zlatih frankov.

Izvozi pa sir, jajca, asfalt, kože in krzna, leseni premog itd. V pogledu tobaka zavzema odlični položaj. Uvoz inozemskih cigaret je popolnoma onemogočen zaradi dobre domače proizvodnje. Industrija tobaka se je dvignila v relativno kratkem času na zelo visoko stopnjo. Tovarne tobaka so popolnoma moderno zgrajene s skupnim številom delavcev od preko 400 ljudi. Poleg industrije tobaka se v Albaniji razvija, kar zelo čudno doni, fabrika kozmetike mila, pudra, kolonjske vode, pomade, briljantne itd. Razen teh industrijskih proizvodov se je začelo tudi s proizvodnjo makaronov.

V finančnem pogledu preživlja Albanija krizo, kakor vse ostale evropske države. Za budžetno leto 1933/34 so bili predvideni državni dohodki v iznosu 22 milijonov 202.000 zlatih frankov. Davkarije pa so pobrale 21.085.000 zlatih frankov. Dasiravno so rashodi za to budžetno leto bili predvideni v iznosu od 27.527.000 zlatih frankov. Kljub temu, da je finančno ministrstvo varčevalo na vse strani, je znašal deficit 8.500.000 frankov. V budžetnem letu 1932/33 so državni prihodi bili predvideni z 27.088.980, dobili pa so 24.646.540. Če se tej vsoti doda še posojilo 3.000.000,

so celokupni prihodi znašali 37.646.000 zlatih frankov. Pri rashodih budžetnega leta 1932/33, ki so bili z budžetom predvideni s 31.800.000, niso bila napravljena nikakva varčevanja. Tako je budžetno leto 1932/33 končalo z deficitom od 4.200.000. Če se temu deficitu doda deficit iz prejšnjih let v iznosu od 3.500.000 frankov, se vidi, da je bilo zadnje budžetno leto 1932/1934 obremenjeno z deficitom okrog 8 milijonov zlatih frankov. Ravno to je razlog, da se je v toku zadnjega budžetnega leta, kljub skrajnemu varčevanju, državna blagajna čisto nahajala pred zelo težko situacijo pri redovnem odgovarjanju svojih obvez. Toda če primerjamo deficit iz leta 1932/33 z deficitom iz l. 1933/34, moremo konstatirati, da je zadnje budžetno leto mnogo boljše završeno kakor prejšnje. Državni budžet bo osvobojen vseh teh težav šele tedaj, ko bodo plačani vsi dolгови, nagomilani iz prejšnjih let. Ta dolg, povzročen z deficitom iz prejšnjih let, znaša okrog 6.000.000 zlatih frankov. Če vlada in parlament uspeja, da sestavi stvarni budžet, tedaj bo državni budžet normalen po dveh ali treh letih.

Sport, nacionalna propaganda

Razvičim kulture, industrije, trgovine i privredni dolaskom jedne nove ere na životnu pozornicu, ere koja je sobom nosila sve ideje i klise novog modernog doba, ljudski život postajao je složeniji, i ljudi su počeli težiti za uživanjima, zanimanjima, zabavama i drugim zadovoljstvima.

Sport, kao pojava iz takvog jednog vremena javio se samo kao sredstvo za razonodu i zabavu. I u tom svom stadijumu on nije bio zasnovan na idejama i nije predstavljao cilj jedne omladine. Trebalo je da dode najnovije doba, da bi sport dobio ideja i ciljeva, kojima bi stremila omladina jedne nacije.

Takav rad sportista je u vezi sa nacionalnim radom u državi, i sportska društva su predstavljala jaku nacionalnu podlogu državi. Primera imamo dosta. Dovoljno je pomenuti idejni i požrtvovan rad sokolaca i drugih sportista u predratnoj Srbiji, Bosni i Hercegovini, ili kad je Nemačkoj, posle Svetskog rata, zabranjeno držati stalnu vojsku, kako je ona organizovala omladinu u razna sportska društva, dala im ideje, ciljeve i potpore, i time, izigravajući protivnike, stvorila svoju novu nacionalnu vojsku.

Medutim, nešto donije, sport postaje najbolje i najjače sredstvo za propagandu i reklamu jedne nacije i njenog unutrašnjeg života i rada, kako duhovnog i moralnog, tako isto i privrednog. Danas se sport pokazuje u toj formi najjače i najbolje, ma da prelazi i profesiju i zanat, ali u otmel i po državu koristan zanat, jer može da posluži interesima jedne nacije, koja radi, stvara i deluje, a nema potrebnog glasa o svojim produktima.

Evo primera da se putem sporta može državi stvoriti dobra i odlična propaganda i reklama, a time i privredni i industrijski, i to na taj način što se sportskim uspesima i sjajnim rezultatima na sportskim Olimpijadama, koje shvatamo kao sportske izložbe, zainteresuju mnogi narodi za one nacije, koje su u sportu najjače, a za koje dotle nisu ti narodi gotovo ništa znali. I tim interesovanjem oni počinju da prate život i rad tih, dotle nepoznatih, nacija, sa time je postignuto da se putem propagande izazove interesovanje i pažnja drugih nacija za narod koji radi i stvara.

Svedski narod je čuven sa svojom industrijom šibica, ali on nije mogao sebi da stvori dobre pijske i prokri put dok nije došao jedan plivač svetskog glasa, koji je prono svetom ime svoje malene ali vredne otadžbine. Isto su to učinili čuveni svetski trkači Finci. Nurmi i Ritola, ili češki tenis igrač Koželuh, koji je po celom svetu, naročito u Americi, prono glas Čehoslovačke Republike. To čine i nemački sportisti odlazeći čak u azijske zemlje Kinu i Japan, da se tamo takmiče po nekoliko meseca, stvarajući interesovanje za nemačku naciju, a neposredno utirući put za nemačku industriju koja traži pijske izvan evropskih zemalja.

Kod nas se sport racionalno počeo razvijati i igrati onu ulogu koju on ima u drugim državama tek posle Svetskog rata. Uspeh koji se pokazao u ovoj prvoj deceniji sporta u Jugoslaviji, varirao je, ali je uvek rastao, i sport je pokazao lep progres. Naročito zaslužuju pažnju nekoliko sportskih grana.

Futbal se počeo kod nas naglo razvijati posle Svetskog rata. Interesovanje se pokazalo veliko i mi smo za kratko vreme na tome polju isvojevali zavidno mesto, tekmičevići se za svetsko prvenstvo. Tako je naša fudbalska ekipa na olimpijadi u Montevideu uspela da zauzme treće mesto na tabeli za svetsko prvenstvo, a susret u završnoj utakmici sa šampionom sveta, »Urugvajcima« više je doprineo za našu nacionalnu propagandu, nego i jedan događaj posle rata. I dok je radnom objavljivan rezultat takmičenja širom kugle zemaljske, dotle se na mapama reografskim tražila dotle slabo poznata zemlja Jugoslavija, čija se fudbalska reprezentacija tako odjedanput proslavila i dovela u pitanje slavu šampiona sveta. Na žalost posle tako lepih uspeha, a usled nerazumevanja i neshvatanja opšteg značaja sporta među vodećim fudbalskim organizacijama, zbog čestog cepanja i odvajanja, mi smo počeli da gubi-

Iz vsega izloženega moremo trditi, da se more finančno stanje Albanije iz tehnične strani smatrati mnogo bolje z budžetom od 18.000.000 frankov in brez deficita, nego z budžetom od 32.000.000 z deficitom od 4.000.000. Finančno stanje kake države se meri ne z iznosom budžeta, temveč z veličino deficita, ki ga budžet koncem leta pusti. Iz tega vidika je zadnje budžetno leto bilo dokončano mnogo bolje kot leta 1932/33. Tako bo tekoče leto 1934/35 z velikimi varčevalnimi ukrepi končano mnogo bolje kot vsa prejšnja leta. Preteklo budžetno leto je bilo iz ekonomskega pogleda eno najhujših za albansko državo. Kljub vsemu temu pa so le uspeli, da so pobrali 21.085.600 frankov. Nadamo se, da bo finančno stanje Albanije v tekočem letu mnogo boljše nego v prejšnjih.

Če se sedaj ozremo na naše budžetne prilike, tedaj vidimo, da je pri nas mnogo boljše kot drugod in naša dolžnost je, da vladi pri njenem naporu na uravnoteževanju budžetnih prilik v teh težkih časih pomagamo, ne pa samo kritiziramo in zabavljamo.

mo svoj dobar glas. Sport postaje sve više važan međunarodni činilac u zbližanju i upoznavanju naroda, te je otuda i dobio svoje ministarstvo, koje će besumnje vremenom dati sportskim organizacijama nove pravce u nacionalnoj propagandi i vaspitnom karakteru omladine. Mada je futbol važan činilac u propagandističkom smislu, ipak on ima i svoje slabe strane. A to su: prikriveni profesionalizam i lokalno deljenje izvesnih pokrajinskih organizacija. Od profesionalizma stradaju pojedinci, koji su posle svoje završene fudbalske karijere, izgubljeni kako za sebe tako i za društvo, ne moguci da se izmire sa pomračenom slavom i izgubljenim prihodima. Od lokalnog deljenja ima štete opšta stvar.

Otuda sokolstvo pruža za našu nacionalnu stvar mnogo veće koristi, kako pojedincima, tako i opštoj stvari. Sokolstvo ima za cilj ne samo nacionalno jedinstvo, već i jedinstvo svih Slovena.

Inicijativu za jedinstvo jugoslovenskih sokola, dao je Nj. Vel. Kalj jednim svojim zakonom, koji je adosno dočekan od svih sokolskih duštava u našoj džavi. Tim zakonom sokoli su stavljeni pod nadzor i potporu državnih vlasti, a nalaze se pod pokroviteljstvom Nj. V. Prestolonaslednika Petra. Sokolstvo je nosilac najlepše i najplemenitije ideje među Slovenima o slozi, ljubavi i bratstvu. Sokolstvo je oduvek bilo vesnik našeg nacionalnog osvobođenja i idejni pokretač naše predratne omladine, koja je umela i znala da se posveti najvišim našim nacionalnim zadacima i podnela najveće žrtve za opštu stvar našega naroda.

I danas, posle oslobođenja, sokolstvo čeka tako ne teški, a ono isto tako krupni zadaci: rad na isvođenju jedinstva i usvajanje specifično rasnog obeležja našeg jugoslovenskog naroda. Sokolstvo, u današnjim prilikama, dobija sve više svoj smisao i postaje kao kategorički imperativ u rešavanju naših najkrupnijih nacionalnih zadataka. Danas se u celom svetu vodeći krugovi, trude svim silama, da stvore takve sportske organizacije, koje će oko sebe okupiti svekoliku omladinu, da bi preko nje mogle poraditi na ostvarenju svojih nacionalnih zadataka. Mi smo u tome pogledu, u daleko povoljnijem položaju, jer se kod nas omladina nalazi kroz naraštaje u sokolskim društvima, kojima treba samo ukazati na nova stremjenja u našem nacionalnom životu, da bi mogla pristupiti ostvarenju tih novih zahteva i potreba našeg nacionalnog života.

Veliki propagandistički značaj imaju dve grane sporta koje su dobro poznate i najrazvijenije u vodama našeg mora. To su plivanje i veslanje. Naši plivači, većinom Dalmatinci i Slovenci, takmičili su se do sada sa Česima i Poljacima, prilikom slovenskih Olimpijada u Beogradu, Pragu i Varšavi. Svakom prilikom isticali smo se i pokazali ravni Česima, a bolji od Poljaka.

Veslački sport je najomiljeniji u Dalmaciji. Koliku snagu u toj grani predstavljamo videlo se na utakmicama za prvenstvo Evrope, koje su održane u Poljskoj, u Bidgošću. Tom prilikom naš osmerac je tukao u brzini sve evropske države sem Italije, koju bi isto tako prešli da nam se nije desio kvar na čamcu.

Posle takvih naših uspeha došlo je do održavanja utakmica za svetsko prvenstvo u Beogradu 1932 god., gde smo postigli zavidne rezultate.

Kad se pogleda ono što je urađeno i ono što ima da uradi na sportskom polju, da bi se u skoroj budućnosti postiglo još više, mora se odati priznanje našim sportistima sa željama i nadama da nastave svoj rad sa udvostručenom energijom da bi se postigli ciljevi radi kojih se neguje sport.

Naše Ministarstvo za fizičko vaspitanje naroda imaće da izvrši izvesnu reorganizaciju i sistematizaciju u sportskom vaspitanju naše omladine i da mu da opštiji karakter sa što ostvarenja onih nacionalnih obeležjem, da bismo došli do ostvarenja onih nacionalnih zadataka koji se s pravom od omladine, kao nosioca sporta, očekuju.

V. Nešković.

Programatične smernice kluba so bile objavljene v 15. štev. Učit. tov. z dne 16. nov. 1933. leta.

Pogrešeno bi bilo, ako bi hoteli zajeti za to delo na mah vse članstvo in pogrešeno bi bilo, ako bi koga silili k temu delu ter izvajati pritisk, preden dozori notranje prepričanje o potrebi tega dela pri vsakem posamezniku. Zato smo povabili na ta sestanek samo one, ki so se prijavili v klub prijatelj vauke kulture in so pristali na objavljen program. Tudi v bodoče ne bomo silili k sodelovanju nikogar, ki sam ne čuti potrebe za aktivno sodelovanje v tej smeri. Samo članstvo v klubu ne koristi nič. Uspešno delo kluba bo zagotovljeno le tedaj, če bo vsak član tudi aktiven delavec in idejni pobornik kluba.

Da pa je s sistematičnim delom v tej smeri med učiteljstvom neobhodno potrebno prirediti deloviti, če hočemo priti do idealov, ki sem jih v uvodu podčrtal, naj vam izpišejo poslednja letošnja statistika, ki nam kaže

gospodarsko udejstvovanje učiteljstva na polju kmetijstva in na drugih gospodarskih področjih

Ta statistika nam izkazuje sledeče gospodarsko udejstvovanje učiteljstva: Od 3585 uč. oseb t. j. 1358 učiteljev in 2227 učiteljicami je sodelovalo za podvig kmetijstva 15 sres. šol. referentov, 719 šol. upraviteljev, 366 učiteljev, 956 učiteljic, in sicer: 2031 pri pouku v osn. šolah, 1219 na šol. vrtovih, 208 na svojem zemljišču, 111 v kmet. nad. šolah in 149 v gospodinj. nad. šolah. (V pogledu kmet. in gospodinj. nad. šolstva niso vsi prijavili svojega sodelovanja in je število večje. — Op. ur.)

V zadrugah je sodelovalo sledeče število:

lo: V hranil. in posojil. zadrugah 72 kot odborniki, 20 kot člani nadz. oz. načelstva, 6 kot gerenti oz. pregl. rač., 1 kot predavatelj; v kmetijskih podružnicah je 94 odbornikov, 39 članov, 11 učit. v kmet. nad. šolah, 5 predavatelj in 2 drevesničarja; v sadjarskih in vrtnarskih podružnicah je 188 odbornikov, 31 članov, 1 ustanovitelj, 1 drevesničar in 20 predavatelj; v mlekarjskih zadrugah je 19 odbornikov in 1 ustanovitelj; v živinorejskih zadrugah je 8 odbornikov, 2 člana; v čebelarjskih podružnicah je 69 odbornikov, 14 članov, 3 predavatelj; v hmeljarskih zadrugah so 3 odborniki; v vinogradniških zadrugah je 7 odbornikov, 3 člani, 1 predavatelj, 1 poslovodja; v pašniških zadrugah so 4 odborniki, 1 član nadz., 1 v travn. zadrugi.

V sreskih kmetijskih odborih je 18 odbornikov in 4 člani.

V društvu Kmet. fantov in deklet je 23 odbornikov, 7 članov, 1 pevovodja in 7 predavatelj. (Po izjavi preds. ZKF in D je število večje in niso vsi prijavili svojega sodelovanja. — Op. ur.)

Pri kmetijski oz. sadjarski razstavi je sodelovalo 297 učiteljev.

Pri pogozdavanju goličav jih sodeluje 327. V službenem kraju so učitelji priredili 385 gospodarskih predavanj, izven službenega kraja pa 101 gosp. predavanje.

Učit. so izdelali za kmet. pouk 740 nazoril.

Poleg vsega tega se bavi z gospodarstvom še posebej privatno 235 učiteljev s čebelarstvom, 368 s sadjarstvom, 82 z vinogradništvom in 178 s plemensko rejo kozoši.

Statistika izkazuje, da se 135 učiteljev in 862 učiteljici sploh ne udeležujejo gospodarsko.

(Dalje prihodnjič.)